

UPRAVLJANJE IN VODENJE JAVNO-ZDRAVSTVENE PRAKSE

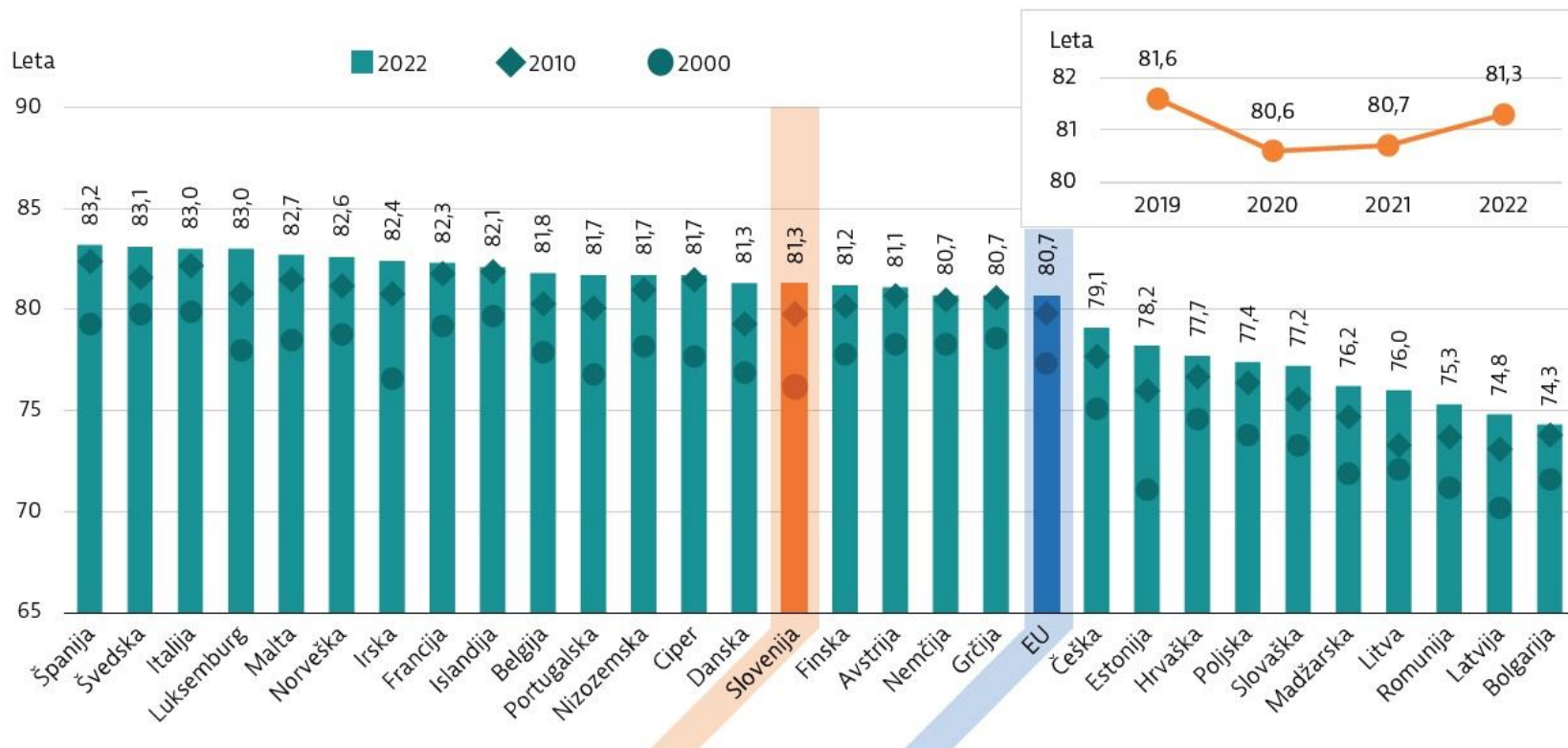
Zdravstveni profil Slovenije 2023

doc. dr. Branko Gabrovec

Demografske in socialno-ekonomske razmere v Sloveniji leta 2022

Demografski dejavniki	Slovenija	EU
Število prebivalcev	2 107 180	446 735 291
Delež prebivalcev, starejših od 65 let (v %)	21,1	21,1
Stopnja rodnosti ¹ (2021)	1,6	1,5
Socialno-ekonomski dejavniki		
BDP na prebivalca (PKM ² v EUR)	32 546	35 219
Stopnja relativne revščine ³ (v %)	12,1	16,5
Stopnja brezposelnosti (v %)	4,0	6,2

ZDRAVJE V SLOVENIJI

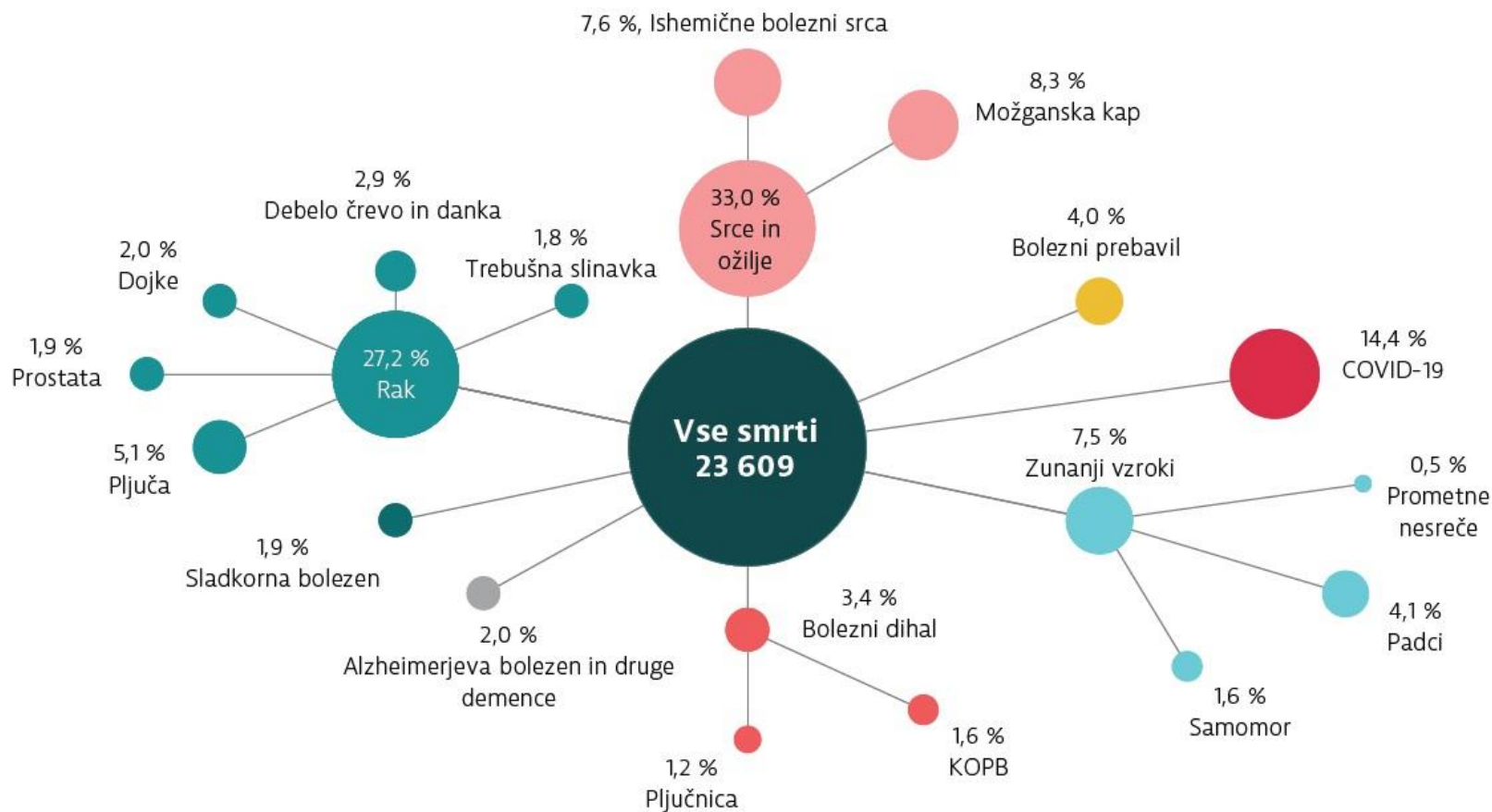

Kljub pandemiji je pričakovano trajanje življenja ob rojstvu v Sloveniji še vedno nad povprečjem EU

ZDRAVJE V SLOVENIJI

- Podaljšanje pričakovanega trajanja življenja v Sloveniji, doseženo v prejšnjem desetletju, se je v prvih dveh letih pandemije skrajšalo za polovico, leta 2022 pa se je znova močno podaljšalo,
- Na splošno se je pričakovano trajanje življenja v Sloveniji v obdobju pandemije skrajšalo za 0,3 leta,
- Leta 2022 je pričakovano trajanje življenja znašalo 81,3 leta, kar je nad povprečjem EU. Še vedno obstajajo precejšnje razlike v pričakovanem trajanju življenja glede na spol.

ZDRAVJE V SLOVENIJI

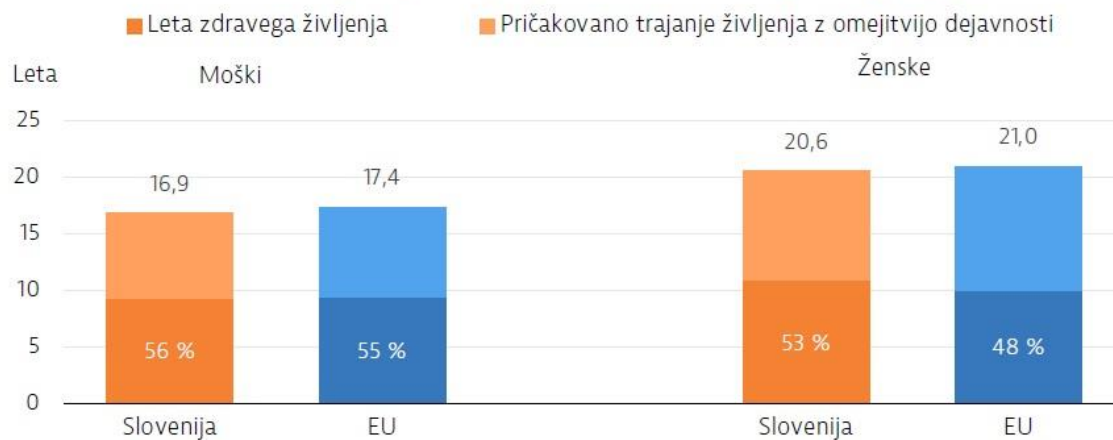
COVID-19 je bil tretji glavni vzrok umrljivosti v letu 2020

ZDRAVJE V SLOVENIJI

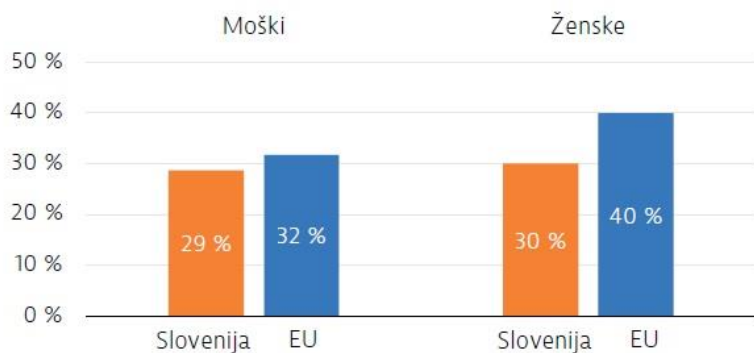
- Bolezni srca in ožilja ter rak predstavljajo približno 60 % vseh smrti. Bolezni srca in ožilja, kot sta možganska kap in ishemična bolezen srca, so še vedno glavni vzroki smrti v Sloveniji, saj so leta 2020 predstavljale tretjino vseh smrti, kar je v skladu s povprečjem EU,
- Rak je povzročil 27,2 % vseh smrti v Sloveniji, pri čemer je pljučni rak še vedno najpogostejši posamični vzrok smrti zaradi raka,
- COVID-19 je bil tretji glavni zabeležen vzrok umrljivosti v letu 2020. Povzročil je približno 3 400 smrti (14,4 % vseh smrti), pri čemer je bila večina (52 %) umrlih stara 85 let in več, kar je nad povprečjem EU (43 %).

ZDRAVJE V SLOVENIJI

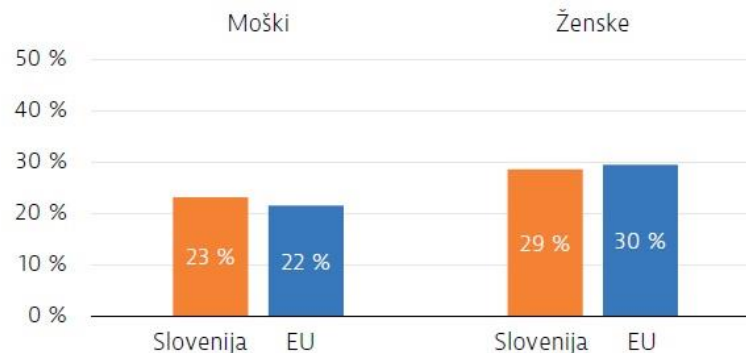
Pričakovano trajanje življenja in leta zdravega življenja pri 65 letih

Delež ljudi, starih 65 let in več, z več kroničnimi boleznimi

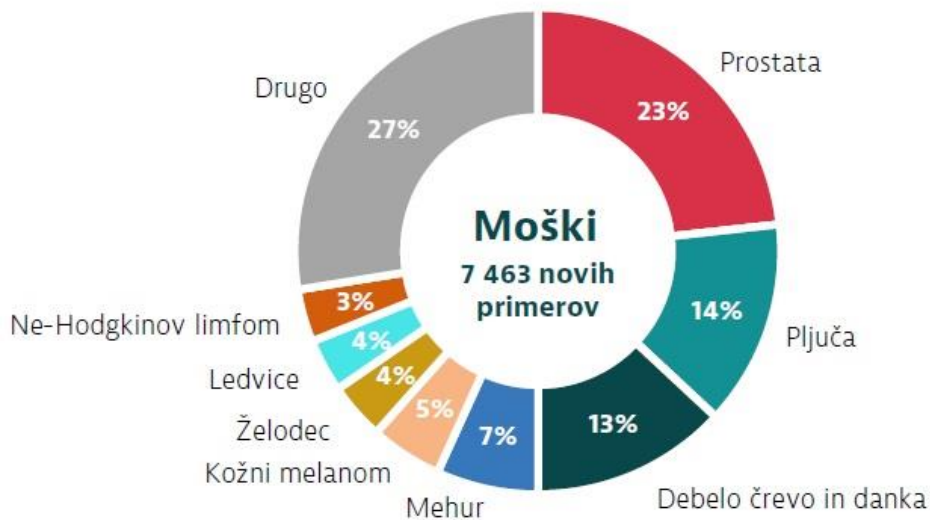

Omejitve pri vsakodnevni dejavnosti med osebami, starih 65 let in več

Z več kroničnimi boleznimi v Sloveniji živi manj ljudi, starih 65 let in več, kot znaša povprečje EU

ZDRAVJE V SLOVENIJI

Pojavnost raka v Sloveniji je pri moških večja kot pri ženskah

ZDRAVJE V SLOVENIJI

Slaba prehrana in uporaba tobaka sta glavni vedenjski tveganji za zdravje v Sloveniji

ZDRAVJE V SLOVENIJI

- Več kot tretjino (35 %) vseh smrti v Sloveniji v letu 2019 je bilo mogoče pripisati vedenjskim dejavnikom tveganja, vključno s kajenjem tobaka, nezdravo prehrano, uživanjem alkohola in nizko ravno telesne dejavnosti – kar je manjši delež, kot je povprečje EU (39 %).
- Nezdrava prehrana, vključno z majhnim vnosom sadja in zelenjave ter velikim vnosom sladkorja in soli, je leta 2019 povzročila 16 % vseh smrti; uporaba tobaka je po ocenah prispevala k 15 % vseh smrti, uživanje alkohola k približno 5 %,
- Medtem ko so ti deleži nekoliko pod povprečjem EU, pa je onesnaženost zraka – v obliki izpostavljenosti drobnim delcem (PM_{2,5}) in ozonu – po ocenah prispevala k 5 % vseh smrti v letu 2019, kar je nad povprečjem EU, ki znaša 4 %.

ZDRAVJE V SLOVENIJI

Debelost je velika težava javnega zdravja

- Stopnja debelosti v Sloveniji narašča in je višja od povprečja EU. Leta 2019 se je za debelega štel skoraj vsak peti odrasli (19,4 %),
- K tveganju za čezmerno telesno težo in debelost lahko prispevajo slabe prehranske in gibalne navade.

ZDRAVJE V SLOVENIJI

Debelost je velika težava javnega zdravja

- Čezmerna telesna teža (vključno z debelostjo) je težava tudi med mladostniki v Sloveniji: leta 2022 je bilo pretežkih 24,3 % 15-letnikov, kar je nad povprečjem EU.

ZDRAVSTVENI SISTEM

- Sistem socialnega zdravstvenega zavarovanja zagotavlja skoraj univerzalno kritje prek enega samega plačnika.

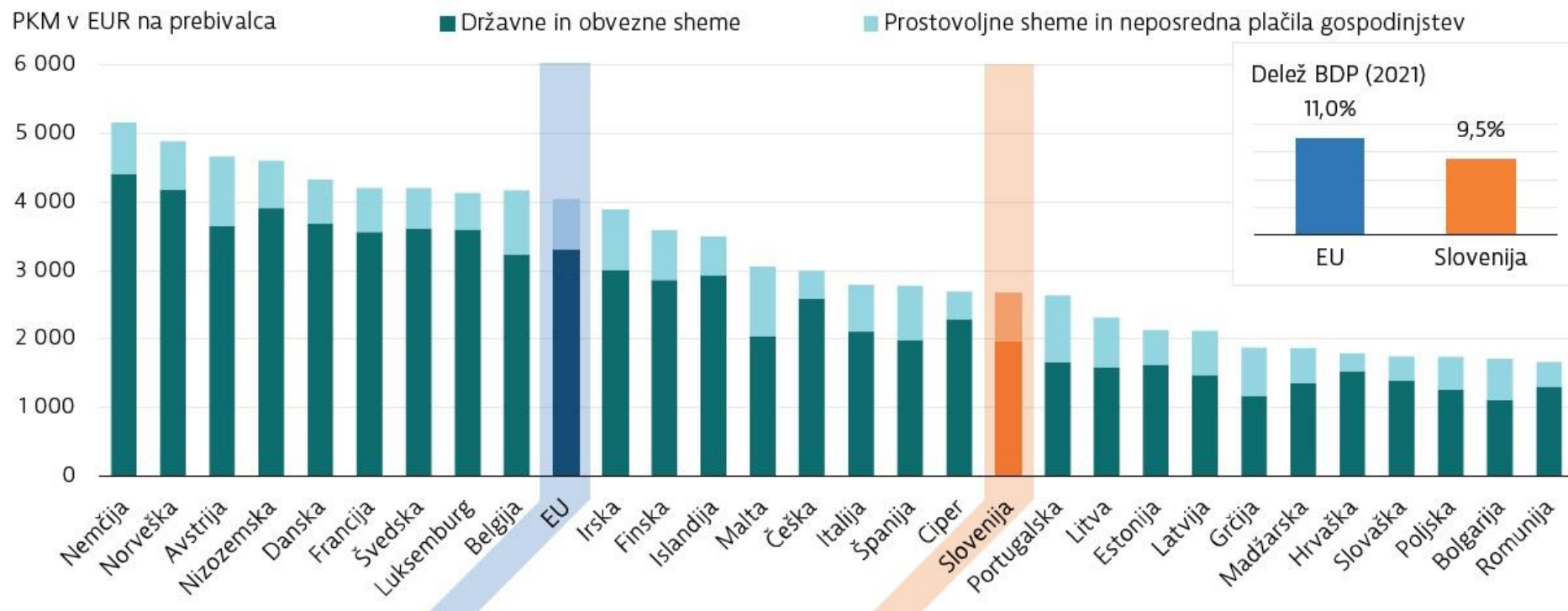
ZDRAVSTVENI SISTEM

- Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije je edini kupec storitev v okviru obveznega zdravstvenega zavarovanja, v obravnavi pa je reforma njegovega pravnega statusa in upravljanja.

ZDRAVSTVENI SISTEM

- Primarno varstvo večinoma zagotavljajo občinski zdravstveni domovi na ravni skupnosti, bolnišnično varstvo pa večinoma državne (javne) ustanove.

ZDRAVSTVENI SISTEM

Zdravstveni izdatki v Sloveniji so nižji od povprečja EU, vendar višji kot v drugih majhnih državah

ZDRAVSTVENI SISTEM

- Zdravstveni izdatki so se v letu 2021 povečali na 9,5 % BDP, kar je nižje od povprečja EU (11,0 %),
- Zaradi sredstev, ki jih je Slovenija namenila v odziv na pandemijo, so se povečali tudi zdravstveni izdatki na prebivalca, ki so leta 2021 dosegli 2 665 EUR,
- Zdravstveni izdatki v Sloveniji znašajo približno dve tretjini povprečja EU (4 028 EUR na prebivalca v letu 2021).

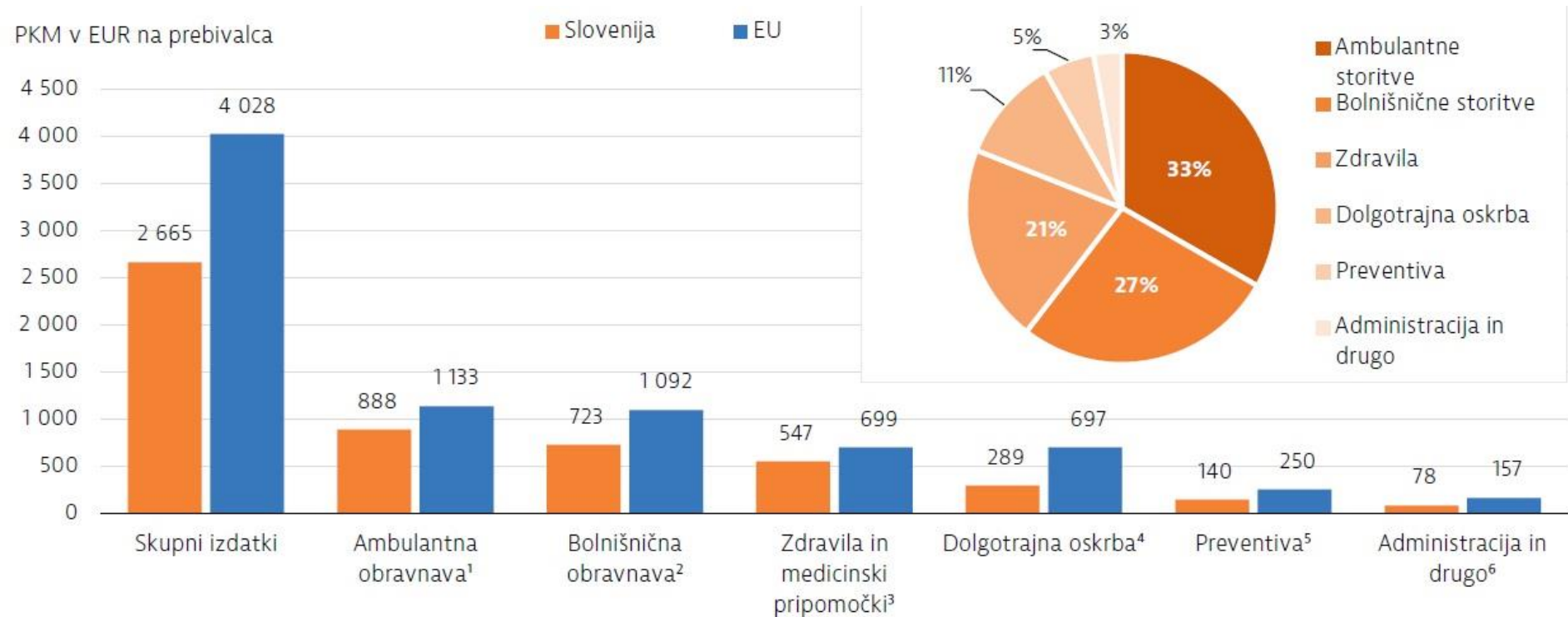
ZDRAVSTVENI SISTEM

- Zdravstveni izdatki so se v letu 2021 povečali na 9,5 % BDP, kar je nižje od povprečja EU (11,0 %),
- Zaradi sredstev, ki jih je Slovenija namenila v odziv na pandemijo, so se povečali tudi zdravstveni izdatki na prebivalca, ki so leta 2021 dosegli 2 665 EUR,
- Zdravstveni izdatki v Sloveniji znašajo približno dve tretjini povprečja EU (4 028 EUR na prebivalca v letu 2021).

ZDRAVSTVENI SISTEM

- Neposredna plačila so predstavljala 12,9 % tekočih zdravstvenih izdatkov, kar je nižje od povprečja EU (14,5 %).

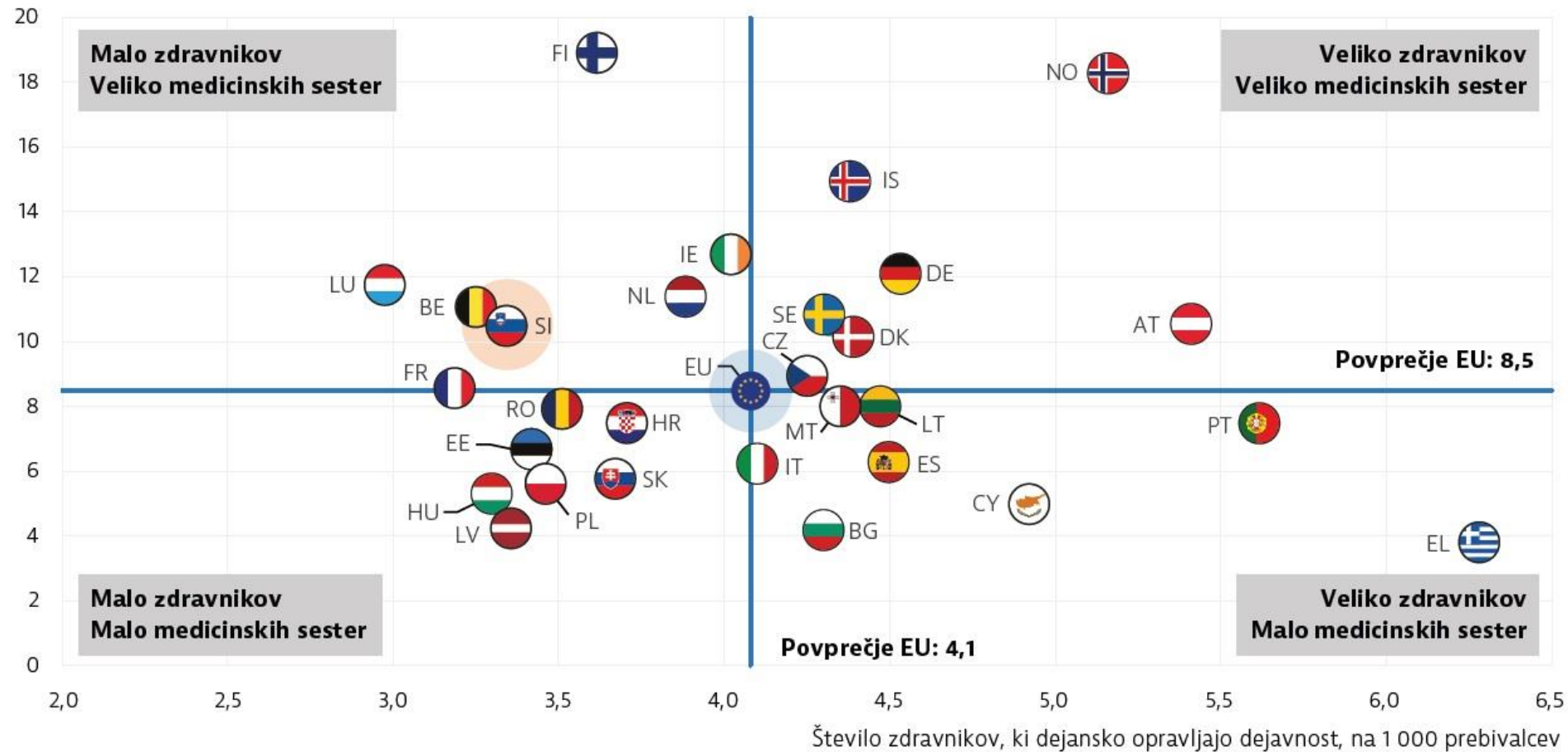
ZDRAVSTVENI SISTEM

Največji delež zdravstvenih izdatkov se nameni za ambulantno obravnavo

ZDRAVSTVENI SISTEM

Število medicinskih sester, ki dejansko opravljajo dejavnost, na 1 000 prebivalcev

Slovenija ima manj zdravnikov in več medicinskih sester, kot je povprečje EU

ZDRAVSTVENI SISTEM

- Število zdravnikov v Sloveniji je bilo leta 2021 s 3,3 aktivnega zdravnika na 1 000 prebivalcev pod povprečjem EU, ki je znašalo 4,1 aktivnega zdravnika pri čemer je bilo še posebej akutno pomanjkanje na primarni ravni.
- V Sloveniji je manj kot petina zdravnikov specializirana za splošno medicino (18,6 %), kar je pod povprečjem EU (20,4 %).
- Nasprotno pa je bilo število medicinskih sester veliko, saj je število medicinskih sester, ki dejansko opravljajo dejavnost, znašalo 10,5 medicinske sestre na 1 000 prebivalcev, kar je nad povprečjem EU, ki znaša 8,5 medicinske sestre na 1 000 prebivalcev.

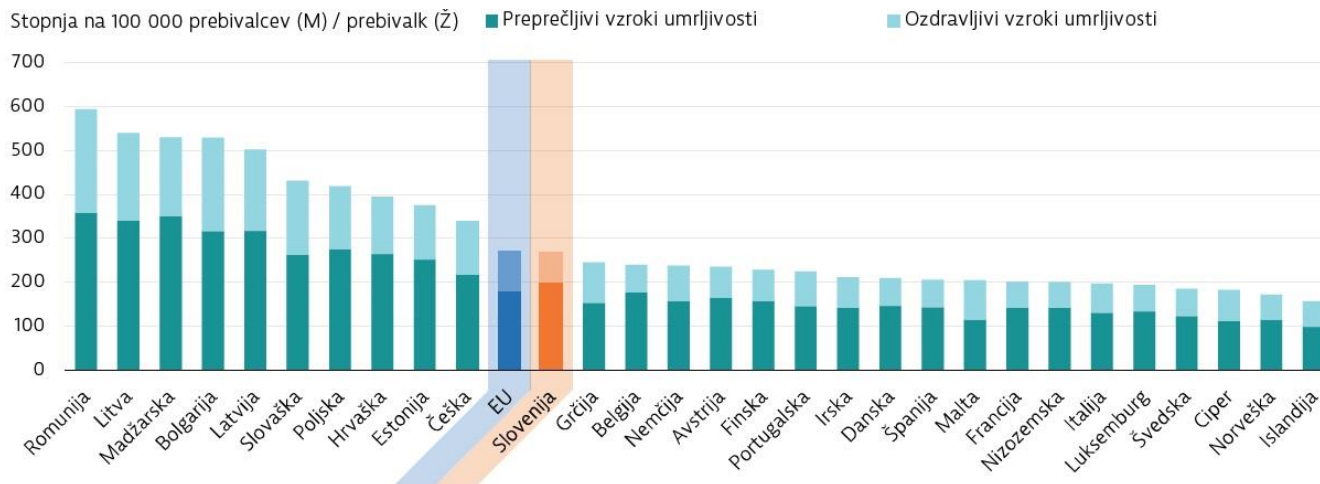
USPEŠNOST ZDRAVSTVENEGA SISTEMA

- Stopnja preprečljive umrljivosti se je v Sloveniji zmanjšala z 209 umrlih na 100 000 prebivalcev leta 2011 na 173 umrlih na 100 000 prebivalcev v letu 2019, vendar je ostala nad povprečjem EU,
- Leta 2020 so bili glavni vzroki preprečljive umrljivosti pljučni rak (18 %), bolezni, povezane z alkoholom (16 %), in COVID-19 (15 %), ki so skupaj predstavljali skoraj polovico (49 %) vseh smrti, ki bi jih bilo mogoče preprečiti,
- Okrepljenih je bilo več programov za zmanjševanje umrljivosti zaradi preprečljivih in ozdravljivih vzrokov, zlasti s spodbujanjem krepitve zdravja in primarnega varstva, s poudarkom na kroničnih boleznih in ranljivem delu prebivalstvu.

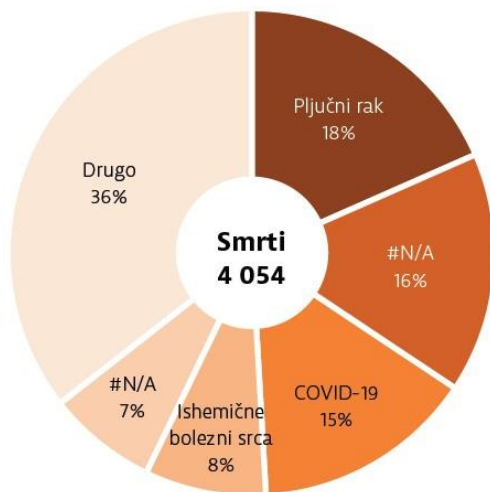
USPEŠNOST ZDRAVSTVENEGA SISTEMA

- Stopnja preprečljive umrljivosti se je v Sloveniji zmanjšala z 209 umrlih na 100 000 prebivalcev leta 2011 na 173 umrlih na 100 000 prebivalcev v letu 2019, vendar je ostala nad povprečjem EU,
- Leta 2020 so bili glavni vzroki preprečljive umrljivosti pljučni rak (18 %), bolezni, povezane z alkoholom (16 %), in COVID-19 (15 %), ki so skupaj predstavljali skoraj polovico (49 %) vseh smrti, ki bi jih bilo mogoče preprečiti,
- Okrepljenih je bilo več programov za zmanjševanje umrljivosti zaradi preprečljivih in ozdravljivih vzrokov, zlasti s spodbujanjem krepitve zdravja in primarnega varstva, s poudarkom na kroničnih boleznih in ranljivem delu prebivalstvu.

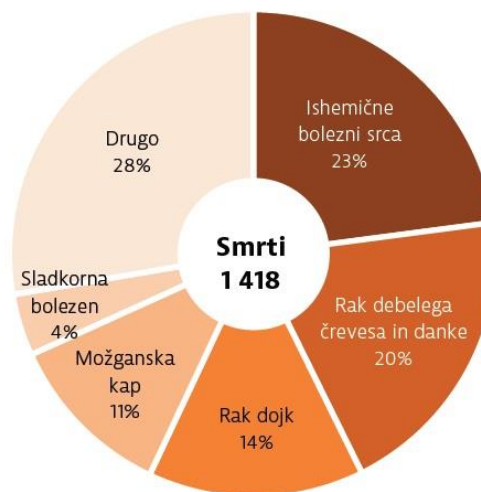
ZDRAVSTVENI SISTEM

Preprečljivi vzroki umrljivosti

Ozdravljivi vzroki umrljivosti

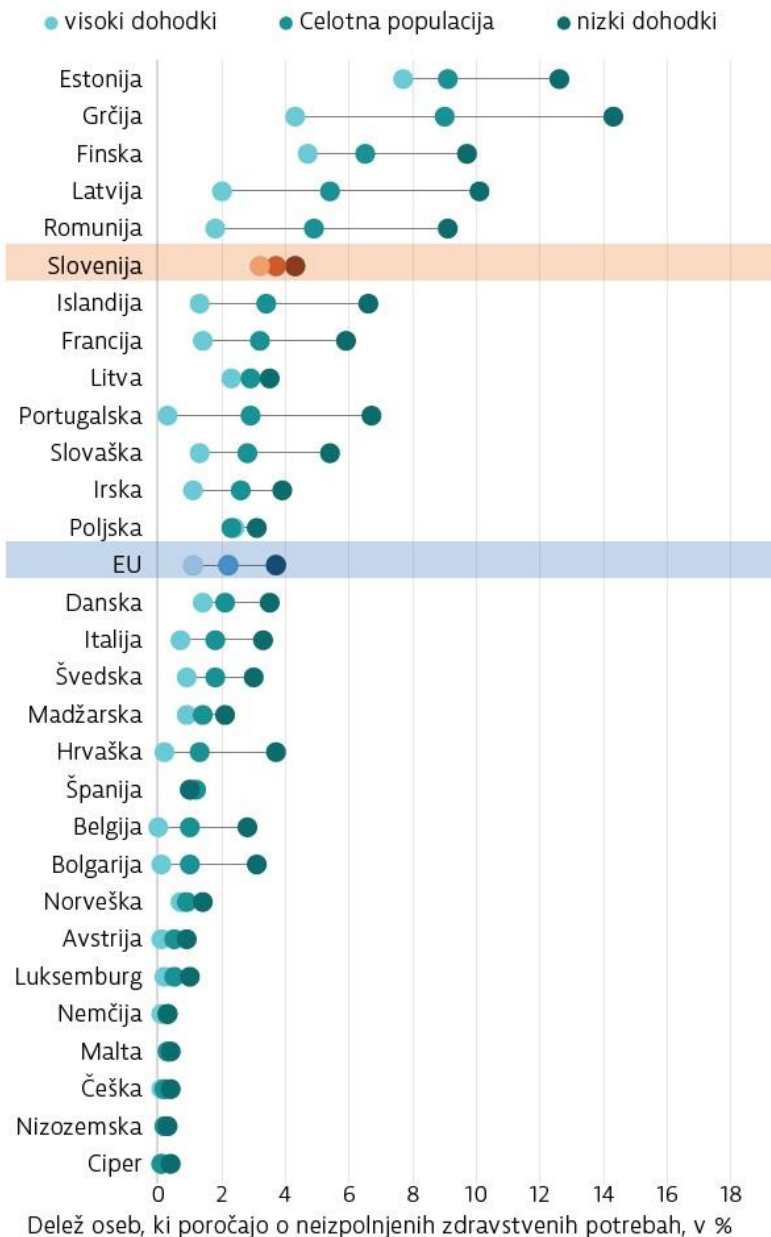
Slovenija

Stopnja preprečljive umrljivosti ostaja nad povprečjem EU, stopnja umrljivosti zaradi ozdravljivih vzrokov pa je pod njim

DOSTOPNOST

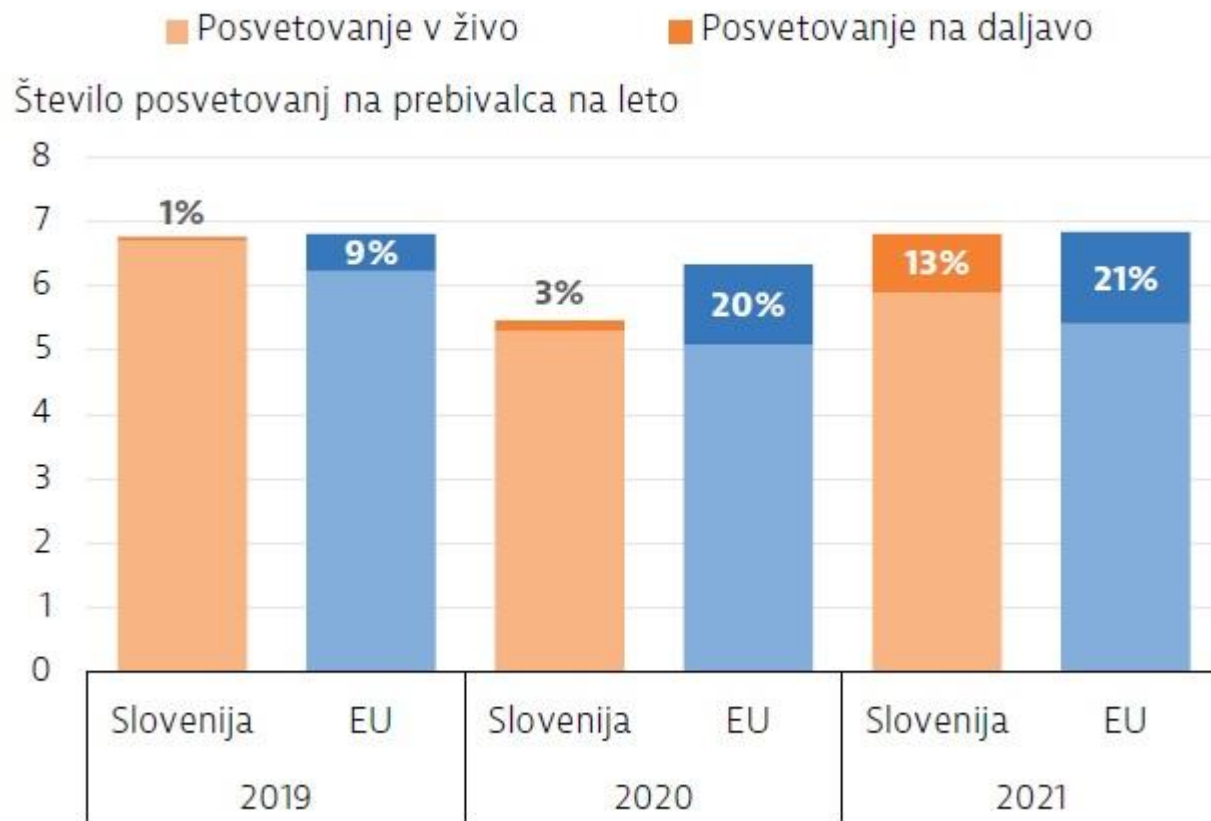
- Zdravstvene potrebe, ki niso bile izpolnjene zaradi skupnih stroškov, so bile zanemarljive, kar priča o nizkih neposrednih izdatkih v Sloveniji in zanesljivi zaščiti pred katastrofičnimi izdatki. Glavni razlog za neizpolnjene potrebe so čakalne dobe, ki so že desetletja stalen izziv in jih je pandemija - tako kot drugod - še povečala.

DOSTOPNOST

Stopnja neizpolnjenih zdravstvenih potreb v Sloveniji je precej nad povprečjem EU.

DOSTOPNOST

Posvetovanje na daljavo je v Sloveniji manj pogosto kot na ravni EU

VIR

- Slovenija: Zdravstveni profil države 2023